
Maakuntahallitus

Aika 23.05.2022 klo 08:30 - 11:00

Paikka Hybridi-kokous, maakuntasalissa sekä Microsoft Teams -ympäristössä

Tässä kokouksessa selostetaan seuraavat asiat:

- *Uudenmaan kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) - rahoituksen haun avaaminen*; kehittämispäällikkö Outi Ervasti
- *Lausuma KHO:lle ELY:n ja SLL:n kirjallisten kuulemisten vastauksista Uusimaa-kaavasta 2050*; kaavoituspäällikkö Ilona Mansikka
- *Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen kehittämisen selvitys tiedoksi*; erityisasiantuntija Heini Peltonen

Käsiteltävät asiat

Asia	Otsikko	Sivu
50	Kokouksen järjestäytyminen	3
51	Selostettavat asiat	4
52	Uudenmaan kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) -rahoituksen haun avaaminen	5
53	Lausuma KHO:lle ELY:n ja SLL:n kirjallisten kuulemisten vastauksista Uusimaa-kaava 2050 - maakuntakaavakokonaisuudessa	8
54	Maakunnan yhteistyöryhmän varajäsenen vaihtuminen: Maria Munck-Pihlgren Bjarne Westerlundin tilalle	14
55	Vaalien valmistelutoimikunta: jäsenmuutos	16
56	Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen kehittämisen selvitys tiedoksi	18
57	Aluesuunnittelun vastuualueen tilannekatsaus	23
58	Aluekehittämisen vastuualueen tilannekatsaus	27
59	Ilmoitusasioita	32
60	Johtajien antamat lausunnot	34
61	Valmistuneet julkaisut	35
62	Kokousaikataulu tiedoksi	36

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä
Läsnä	Markkula Markku	Puheenjohtaja
	Krohn Minerva	Maakuntahallituksen I vpj
	Juvonen Arja	Maakuntahallituksen II vpj
	Aura Anssi	Jäsen
	Blomqvist-Valtonen Elin	Jäsen
	Hyvärinen Reetta	Jäsen
	Kaukola Ulla	Jäsen
	Komulainen Pirjo	Jäsen
	Lohikoski Pia	Jäsen
	Nieminen Johannes	Jäsen
	Pajula Matias	Jäsen
	Piirtola Mikko	Jäsen
	Saxberg Mirita	Jäsen
	Stranius Leo	Jäsen
	Vuorento Reijo	Jäsen
	Arajärvi Pentti	Maakuntavaltuuston pj
	Karhuvaara Arja	Maakuntavaltuuston I vpj
	Ikkela Kalle	Maakuntavaltuuston II vpj
Muu	Savolainen Ossi	Esittelijä
	Eskelinen Juha	Aluekehittämisen vastuualueen johtaja
	Autioniemi Paula	Aluesuunnittelun vastuualueen johtaja
	Kanerva Inka	Viestintäjohtaja
	Tikkanen Inka	Hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä
	Elo Seija	Viestintäpäällikkö

Maakuntahallitus

23.05.2022

50

Kokouksen järjestäytyminen

Maakuntahallitus 23.05.2022

Päätösesitys

Maakuntahallitus

- päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi,
- valitsee kaksi pöytäkirjan tarkastajaa (Pia Lohikoski, Johannes Nieminen).

Maakuntahallitus

23.05.2022

51

Selostettavat asiat

Maakuntahallitus 23.05.2022

Tässä kokouksessa selostetaan seuraavat asiat:

- *Uudenmaan kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) - rahoituksen haun avaaminen*; kehittämispäällikkö Outi Ervasti
- *Lausuma KHO:lle ELY:n ja SLL:n kirjallisten kuulemisten vastauksista Uusimaa-kaavasta 2050*; kaavoituspäällikkö Ilona Mansikka
- *Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen kehittämisen selvitys tiedoksi*; erityisasiantuntija Heini Peltonen

Päätösesitys

Maakuntahallitus päättää merkitä annetut selostukset tiedoksi.

Maakuntahallitus

23.05.2022

52

Uudenmaan kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) -rahoituksen haun avaaminen

Maakuntahallitus 23.05.2022

175/07.00.03.01/2022

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään päätettäväksi avata Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) rahoitushaku 1.6–12.8.2022. Tällä hakukierroksella etusijalle asetetaan suuret ja maakunnallisesti vaikuttavat hankekokonaisuudet. Maakuntahallitukselle ehdotetaan päätösvallan delegointia maakuntajohtajalle niiden hankkeiden rahoituspäätösten osalta, joiden Uudenmaan liitolta anottu määräraha on alle 200 000 euroa.

Asian yksityiskohtainen selostus

Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt Uudenmaan liitolle Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) kolmivuotista määrärahaa 3,908 milj.€. Tässä haussa myönnettävän rahoituksen kokonaismäärä on 2,733 milj.€.

Rahoitettavien AKKE-hankkeiden tulee toteuttaa Uusimaa-ohjelmaa 2022–2025 ja soveltuvin osin Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategiaa. Tällä hakukierroksella etusijalle asetetaan suuret ja maakunnallisesti vaikuttavat hankekokonaisuudet.

AKKE-rahoitusta ehdotetaan suunnattavaksi seuraavien teemojen mukaisiin hankkeisiin:

1. Edistetään kiertotalouden alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä sekä sopimuksellisuutta ja ekosysteemien kehittämistä Uudellamaalla (AKKE-rahoitus 700.000 €).
2. Lisätään organisaatioiden osallistumista pitkäjänteiseen ja strategiseen kansainväliseen TK-yhteistyöhön ja vahvistetaan Uudenmaan keskeisiä paikallisia ja alueellisia innovaatioekosysteemejä (AKKE-rahoitus 1.500.000 €).
3. Edistetään vieraskielisten työllistymistä ja yrittäjyyttä sekä osaavan kansainvälisen työvoiman houkuttelua maailmalta sekä heidän alueella pysymistään elinkeinoelämän tarpeiden mukaisesti (AKKE-rahoitus 533.000 €).

Etusijalle asetetaan seuraavat hankkeet:

- Hanke edistää Uusimaa-ohjelman 2022–25 ja sekä soveltuvin osin RIS3 -strategian toteuttamista

- Hanke on maakunnallisesti vaikuttava ja sen kokonaislaajuus vastaa kooltaan esitettyä euromääristä suuruusluokkaa
- Hanke on hyvin suunniteltu, esitetyt toimenpiteet on kuvattu konkreettisesti ja tuella on vaikutusta hankkeen toteutumiseen
- Hanke edistää alueen kuntien tai muiden toimijoiden välistä elinkeinopoliittista yhteistyötä, tai alueellista yhteisöllisyyttä
- Hankesuunnitelmassa on selkeästi kuvattu tulosten hyödyntäminen, ja hankkeen avulla syntyy merkittävää alueellista lisäarvoa

Tarkemmat haun alateemat, sekä teemojen 1-3 -kohtaiset, lisäarvoa tuovat kriteerit on avattu liitteenä olevassa hakuilmoituksessa.

Rahoitushaku on avoinna 1.6.2022–12.8.2022.

Uudenmaan AKKE-rahoitusta voivat hakea julkis- ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt, kuten esimerkiksi voittoa tavoittelemattomat elinkeino-, koulutus- ja työmarkkinatoimijat sekä järjestöt toimialasta riippumatta. Sen sijaan yksittäisen yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen maakunnan liitto ei voi myöntää tukea. Tukea ei voida myöskään myöntää yleisenä toimintatukena hanketoteuttajan toiminnan ylläpitämiseen. Rahoitusta voidaan myöntää enintään 80 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista.

Uudenmaan liiton hallintosäännön ja siitä 8.11.2021 tehdyn maakuntahallituksen päätösvallan delegointipäätöksen mukaisesti, koskien kansallisen ohjelman määrärahan käyttöä, on voimassa seuraavaa:

- maakuntajohtaja päättää rahoituksen myöntämisestä, kun Uudenmaan liitolta anottu määrä on alle 75.000 € eivätkä hankkeen arvioidut kokonaiskustannukset ylitä 200.000 €
- maakuntajohtaja päättää kaikista kertakorvauksena myönnettävistä varoista, kun anottu määrä on enintään 75.000 € tai vähemmän, eikä julkisen rahoituksen osuus ylitä 100.000 €

Maakuntahallitukselle ehdotetaan kansallisen ohjelman määrärahan käyttöä koskevan päätösvaltansa delegointia AKKE-rahoituksen osalta seuraavasti:

- maakuntajohtaja päättää AKKE-rahoituksen myöntämisestä, kun Uudenmaan liitolta anottu määrä on alle 200.000 €.

Tätä suuremmista rahoituksista asia tuodaan maakuntahallituksen päätettäväksi.

Asian taustat

TEM on myöntänyt päätöksellään VN/9981/2022 Uudenmaan liitolle valtioneuvoston 30.3.2022 tekemän päätöksen mukaisesti momentin 32.30.40 (Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen, AKKE) mukaista 3-vuotista määrärahaa Uudenmaalle seuraavien Uudenmaan ALKE-keskustelujen teemojen toimenpiteisiin: Uusimaa hiilineutraaliksi vuonna 2030 mennessä, Uudenmaan TKI-panostusten kasvattaminen ja Osaavan työvoiman saatavuus, 3.908.000 €. Tästä avataan haettavaksi ko. haussa 2.733.000 €.

Määräraha tulee kohdistaa ALKE-keskusteluissa määriteltäviin kehittämiskärkiin, maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen sekä

alueellisen relisienssin vahvistamiseen muuttuvassa toimintaympäristössä, ennakoidun rakennemuutoksen toimiin, elinkeinojen uudistumiseen sekä älykkääseen sopeutumiseen ennakoidun rakennemuutoksen toimiin (AIKO).

TEM ohjeistaa erikseen rahoituksen seurannasta ja raportoinnista.

Maakunnan liiton on varoja myöntäessään noudatettava kansallista lainsäädäntöä. Keskeisiä säädöksiä ovat alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue -ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) lisäksi laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (757/2021), valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue-ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (797/2021) sekä valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue-ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (867/2021).

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- **Uudenmaan AKKE-rahoituksen avaamisesta**
- **vahvistaa toimivaltuuksien enimmäismäärät seuraavalla tavalla: maakuntajohtaja päättää AKKE-rahoituksen myöntämisestä, kun Uudenmaan liitolta anottu määrä on alle 200.000 euroa.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntija Outi Ervasti

Liitteet

Liite [1]

AKKE -hakuilmoitus

Maakuntahallitus

23.05.2022

53**Lausuma KHO:lle ELY:n ja SLL:n kirjallisten kuulemisten vastauksista Uusimaa-kaava 2050 - maakuntakaavakokonaisuudessa**Maakuntahallitus 23.05.2022
140/06.01.03/2021**Tiivistelmä**

Maakuntahallitukselle esitetään, että se antaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle alla olevan ehdotuksen mukaisen lausuman Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 16.3.2022 ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n 20.4.2022 antamiin lausumiin, jotka koskevat maakuntahallituksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle tekemiä valituksia.

Maakuntahallitus on 25.10.2021 hakenut korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupaa Helsingin hallinto-oikeuden päätöksistä. Valituslupa on myönnetty 22.2.2022. Tällä yhdellä lausumalla vastataan kaikkia kolmea vaihemaakuntakaava koskeviin kirjallisiin kuulemisiin.

Lausumassa viitataan pääosin maakuntahallituksen valituslupahakemuksissa ja -kirjelmissä esitettyyn. Näitä on lausumassa täydennetty muun muassa maankäyttö- ja rakennuslain pykälää 9, 28 ja 71b koskevien viittausten osalta.

KHO diaarinumerot23356/03.04.04.04.16/2021
23358/03.04.04.04.16/2021
23357/03.04.04.04.16/2021**Asian vireilletulo**

Maakuntahallitus on 25.10.2021 § 126, 127 ja 128 päättänyt hakea korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupaa sekä muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätöksiin 24.09.2021, H4582/2021 (Helsingin seudun vaihemaakuntakaava), H4584/2021 (Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaava) ja H4587/2021 (Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava). Päätöksillään ja välipäätöksillään 22.2.2022 H564/2022, H564/563 ja H564/566 korkein hallinto-oikeus on myöntänyt valitusluvan maakuntahallitukselle.

Korkein hallinto-oikeus on 21.4.2022 pyytänyt Uudenmaan liittoa lausumaan ja antamaan vastalausumansa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) 16.3.2022 antaman lausuman ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n (SLL) 20.4.2022 antaman lausuman johdosta. Espoon ympäristöyhdistys ry ei ole vastannut oikeuden kuulemispyyntöön.

Lausumat tulee toimittaa 24.5.2022 mennessä korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Asian tausta

Uusimaa-kaava 2050 -maakuntakaavakokonaisuuteen kuuluu kolme erillistä vaihemaakuntakaavaa; Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat. Maakuntavaltuusto on hyväksynyt vaihemaakuntakaavat 25.8.2020 § 20, 21 ja 22, joita koskevista valituksista Helsingin hallinto-oikeus on tehnyt yllä mainitut päätökset.

Tämä lausuma koskee maakuntahallituksen päättämää muutoksenhakua Helsingin hallinto-oikeuden päätöksistä.

Ehdotus lausunnoksi

ELY ja SLL antoivat molemmat yhden lausuman, jotka koskivat kaikkia kolmea Uusimaa-kaava 2050 maakuntakaavakokonaisuuteen kuuluvaa vaihemaakuntakaavaa. Tästä syystä maakuntahallitus lausuu asiassa tällä samalla lausumalla kaikkien vaihemaakuntakaavojen osalta seuraavasti.

Elinkeino- ja ympäristökeskus

Vähittäiskaupan seudullisuuden alarajan perusteiden määrittely

Lausumassaan ELY-keskus esittää muun muassa, että maakuntakaavaratkaisussa seudullisuuden alaraja perustuu virheellisesti kaupalliseen vetovoimaan, eikä MRL 71 b §:n vähittäiskaupan sijainninhjauksen säännöksiin. ELY toteaa lausumassaan myös, että Uudenmaan liiton Helsingin hallinto-oikeuden päätöksistä tekemät johtopäätökset ovat erheellisiä.

ELY:n lausuman johdosta maakuntahallitus viittaa valituslupahakemuksessa ja -kirjelmässä esittämäänsä. Lisäksi maakuntahallitus toteaa seudullisuuden alarajaan liittyen seuraavaa:

Viitaten ELY-keskuksen lausuman kohtiin *"ELY-keskus korostaa, että maakuntakaavaratkaisussa seudullisuuden alaraja perustuu virheellisesti kaupalliseen vetovoimaan eikä MRL:n 71 b § vähittäiskaupan sijainninhjauksen säännöksiin"* ja *"Nyt on kyse vain ja ainoastaan seudullisuuden alarajan määrittelystä ja siitä, että se on tehty niin etteivät maankäyttö- ja rakennuslain säännökset täyty."*

- Maakuntahallitus toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 71 b § ohjaa kaupan sijoittamista, ei sen mitoittamista.
- Maankäyttö- ja rakennuslain vähittäiskaupan sijainninhjausta koskevissa säännöksissä (MRL 71 b §) ei ole säädetty siitä, miten seudullisuuden alaraja tulee määritellä. Sen sijaan MRL 71 b § määrittää, millaisia tekijöitä on otettava huomioon silloin, kun sijoitetaan seudullisen alarajan ylittäviä kaupan suuryksiköitä maakuntakaavassa tai yleiskaavassa.
- Uusimaa-kaava 2050-kokonaisuuteen liittyen seudullisuuden alarajan määrittely on tehty kaupan asiantuntijoiden toimesta maakuntakaavan kaupallisten selvitysten laatimisen yhteydessä ympäristöministeriön ohjeen (Vähittäiskaupan suuryksiköiden kaavoitus, Ympäristöministeriö, Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2013) mukaisesti. Ohje ei ole oikeudellisesti sitova, mutta sitä on käytetty lain tulkinnassa lakia sovellettaessa.

- Seudullisuuden alarajan määrittelyssä kriteereinä on ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti käytetty sitä, vaikuttaako suuryksikkö merkittävästi alueen muihin kuntiin ja sitä, saako suuryksikkö asiakkaita merkittävästi oman sijaintikuntansa ulkopuolelta. Näihin vaikuttaa kaupan vetovoimaisuus. Pelkkä lähiasukkaiden määrä ei kerro, asioidaanko kaupassa kauempaa. Kokonaisuuteen vaikuttavat kaupan koon lisäksi myös asiointimatka ja muu palveluverkko, siis esim. kuinka paljon vastaavia myymälöitä on markkinoilla kaikenkaikkiaan.
- Selvitysten perusteella Uudellamaalla alle 10 000 k-m² kaupan alue ei ole niin vetovoimainen, että se houkuttelisi asiakkaita kuntarajojen ulkopuolelta eli olisi vaikutuksiltaan seudullinen. Koska tämän kokoluokan kaupan alueilla ei ole seudullisia vaikutuksia, ei niitä osoiteta maakuntakaavassa. Näiden merkitykseltään paikallisten kaupan alueiden sijainninhjaus tehdään kunnan kaavoituksessa MRL 71 b §:n mukaisesti. Sen sijaan maakuntakaavassa on osoitettu ne kaupan alueet, joilla voidaan katsoa olevan laajempia kuin yhtä kuntaa koskevia vaikutuksia, eli jotka ylittävät seudullisuuden alarajan. Näiden sijainninhjaus on tehty asianmukaisesti MRL 71 b §:ää noudattaen.

Viitaten ELY-keskuksen lausuman kohtaan ”*Hallinto-oikeuden päätös ei tarkoita sitä, että maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisalueella ja haja-asutusalueella saa toteuttaa saman määrän kauppaa kuten Uudenmaan liitto valituksessaan esittää. Edelleen Uudenmaan liitto esittää, että hallinto-oikeuden ratkaisun myötä esimerkiksi noin 50 000 asukkaan kunnassa taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeelle voi sijoittua vähemmän kauppaa kuin noin 5000 asukkaan kunnassa sijaitsevaan palvelukeskittymään.*”

- Maakuntahallitus katsoo, että kun taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden kaavamääräyksestä on kumottu osa, joka sallii taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille enemmän kauppaa kuin ympäröiville haja-asutusalueille, johtaa tämä tilanteeseen, jossa maakuntakaavan puitteissa näille molemmille voi sijoittua yhtä paljon kauppaa (lain sallima 4000 k-m²).

Näin ollen on niin, että maakuntakaavan puitteissa pienten kuntien palvelukeskittymiin voi sijoittaa enemmän kauppaa kuin pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevan suuren kunnan keskusta ympäröivälle taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeelle. Tämä ei ole kaupan ohjauksen ja palveluiden saavutettavuuden kannalta perusteltua, eikä myöskään laajemmin maakuntakaavan kokonaistavoitteiden ja -ratkaisun näkökulmasta.

Viitaten ELY-keskuksen lausuman kohtaan ”*ELY-keskus tuo esiin johtopäätösten olevan erheellisiä, koska kunnan on aina kaavoissaan selvityksin osoitettava mitoitus, joka toteuttaa vähittäiskaupan sijainninhjauksen MRL 9a luvun säännökset ja yleiskaavojen osalta MRL 39 §:n ja asemakaavojen osalta 54 §:n sisältövaatimukset*”:

- Maakuntahallitus katsoo, että johtopäätökset eivät ole erheellisiä. Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä kullakin kaavatasolla on oma tehtävänsä. Kaupan ohjaus on tehty maakuntakaavassa maakuntakaavan tehtävän mukaisesti. Maakuntakaava ohjaa lainvoimaisesti kuntakaavoitusta ja kuntakaava laaditaan lainvoimaisen maakuntakaavan asettamissa puitteissa, vaikka suunnittelu ja selvitykset yleisesti ottaen tarkentuvatkin kohti toteutusta mentäessä.

Kuntakaavoituksessa ei kaupan osalta ole tarpeen uusia samoja selvityksiä, kuin mitä maakuntakaavan yhteydessä on tehty. Jos asia on selvitetty ja ratkaistu maakuntakaavassa, ei samaa asiaa ole tarpeen enää tutkia kunnan yleiskaavassa.

Maakuntahallitus toteaa vielä liittyen ELY-keskuksen valituksessaan esiinnostamiin MRL 71 b §:n sijainninhjauskriteereihin, että taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet ovat keskusten lisäksi nimenomaan ne alueet maakunnassa, joissa saavutettavuus kestäväillä kulkumuodoilla (kävely, pyöräily, joukkoliikenne) toteutuu erityisen hyvin. On myös otettava huomioon, että Uudenmaan väestö kasvaa voimakkaasti, ja maakuntakaava ollessaan ohjeena kuntakaavoitukselle ohjaa pääosan tulevasta kasvusta taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille. Maakuntakaava edistää sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja liikenteestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset mahdollisimman vähäiset.

Uusi raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke

ELY-keskus esittää lausumassaan, että Uudenmaan liiton tulkinta, jonka mukaan Helsingin hallinto-oikeuden päätös ei koske uutta raideliikenteeseen tukeutuvaa taajamatoimintojen kehittämisvyöhykettä, on epäjohdonmukainen eikä vastaa Helsingin hallinto-oikeuden päätöstä, sillä Uusimaa-kaavan suunnittelumääräyksen mukaan tätä kehittämisvyöhykettä koskee taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen suunnittelumääräys. Maakuntahallitus toteaa, että molempia edellä mainittuja kaavamerkintöjä koskevat omat suunnittelumääräykset.

Maakuntahallitus myös huomauttaa, että uutta raideliikenteeseen tukeutuvaa taajamatoimintojen kehittämisvyöhykettä koskevassa suunnittelumääräyksessä selkeästi todetaan, että *"Vyöhykettä koskee taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen suunnittelumääräys muutoin kuin kaupan osalta"*.

Tuomioistuimen päätöksen tulkinnan kannalta olisi kestäväntöntä, että suunnittelumääräys, joka voi olla liitettynä useisiin eri merkintöihin, voitaisiin kumota ilman, että merkintää, johon se liittyy, yksilöidään. Uusi raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke -merkintä ei myöskään ole ollut ELY-keskuksen valituksen kohteena, eikä hallinto-oikeuden päätös koske sitä.

Lisäksi maakuntahallitus toteaa ELY-keskuksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle esittämästä pyynnöstä esittää kannanottoa hallinto-oikeuden ratkaisua koskevasta tiedotteesta, että tiedote ei kuulu osaksi kaavapäätöstä ja sen lainmukaisuuden arviointia.

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry.

SLL:n lausuman johdosta maakuntahallitus viittaa valituslupahakemuksessa ja -kirjelmässä sekä muutoksenhakuprosessin aiemmissa asiakirjoissa esittämäänsä. Tämän lisäksi maakuntahallitus tuo esiin seuraavat asiat.

Maakuntakaavoittajan harkintavalta kaavoitusratkaisujen esittämisessä

SLL toteaa lausumassaan, että MRA 9 § ei anna maakuntaliitolle vapaata harkintavaltaa maakuntakaavan mittakaavan ja sisällön suhteen, vaan harkintavaltaa liitolla on ainoastaan MRL 28 §:n sallimissa puitteissa.

SLL:n lausuman johdosta maakuntahallitus viittaa valituslupahakemuksessa ja -kirjelmässä esittämäänsä. Lisäksi maakuntahallitus toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslaki tai luonnonsuojelulaki eivät edellytä, että luonnonsuojelualueet tulisi osoittaa kaavakartalla, eikä MRL 28 § sisällä säännöstä esittämistavasta. Sen sijaan kaavan sisältövaatimuksista ja luonnonsuojelulain noudattamisesta seuraa, että luonnonsuojeluohjelmat on otettava ohjeena huomioon. Ohjeena oleminen tarkoittaa sitä, että kaavaratkaisussa esim. luonnonsuojelualueet otetaan huomioon kaavaratkaisussa ja vaikutusten arvioinnissa riippumatta siitä, esitetäänkö niitä kaavakartalla. Maakuntahallitus kiinnittää lisäksi huomiota liiton mahdollisuuteen laatia kaava myös teemoittain, jolloin kartalla esitetään vain teemaan liittyvät aluevaraukset, ei kaikkea alueidenkäyttöä.

Maakuntahallitus toteaa, että kaava ei ole sillä perusteella lainvastainen, että jokin toinen esittämistapa olisi ollut valittajan näkökulmasta tarkoituksenmukaisempi.

SLL on katsonut, että Uusimaa-kaavan kaavaratkaisu ei perustu suojeluvarausten osalta ajantasaisiin ja tarkistettuihin tietoihin. Maakuntahallitus viittaa kaavaselostukseen, jossa on yleisesti kerrottu suojelualueiden merkitsemisen perusteet, jotka kattavat myös ratkaisut alueiden poistamisesta. Lisäksi kumottavat alueet on esitetty liitekartalla V2.

Pienialaisten suojelualueiden esittäminen maakuntakaavassa

SLL esittää lausumassaan, että Uudenmaan liiton tekemä kumoamisratkaisu on johtanut siihen, että koon ja kapeuden perusteella aiemman kaavan suojeluvarausten joukosta on kumottu mm. valtakunnallisten suojeluohjelmien kohteita sekä osia luonnonsuojelulain nojalla toteutettavista Natura-kohteista, vaikka MRL 28.2 §:n mukaan valtioneuvoston hyväksymien suojeluohjelmien tulee olla ohjeena maakuntakaavaa laadittaessa.

Maakuntahallitus huomauttaa, että luonnonsuojelulailla perustettujen ja Natura 2000 -ohjelmaan kuuluvien alueiden rajaukset eivät muutu tai kumoudu maakuntakaavaratkaisun perusteella. Maakuntakaavalla ei siis ratkaista näiden suojelualueiden rajauksia. Lisäksi maakuntahallitus toteaa, että koko kaava-aluetta koskevien yleisten suunnittelumääräysten mukaisesti yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon ympäristön arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luontoarvot. Tämä määräys koskee myös pienialaisia luonnonsuojelullisesti arvokkaita kohteita.

Kaava-asiakirjojen puutteellisuus

SLL on katsonut, että kuulemismateriaali on ollut olennaisilta osiltaan puutteellista. Maakuntahallitus viittaa valituslupahakemuksessa ja -kirjelmässä esittämäänsä, sekä toteaa lisäksi, että nähtävillä olleet kaava-aineistot ovat sisältäneet suojelualuemerkintöjä koskevat kaavaratkaisun perustelut. Kaavakartalla osoitettujen suojelualuemerkintöjen osalta perustelut on esitetty myös kohdekohtaisesti kartoilla ja taulukossa. Lisäksi kumottavaksi esitetyt merkinnät on liitekartan V2 lisäksi kohdekohtaisesti kuvattu kaavaselostuksessa viitatus, Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan aineistoissa ja tarkempia kohdekohtaisia tietoja on ollut mahdollista saada verkkosivuilta ja tietopyynnöllä.

Luontoarvojen muu suojaaminen

SLL esittää lausumassaan, että kumottujen suojeluvarausten joukossa on myös sellaisia suojeluvarauksia, joiden ainoa lainsuoja on ollut maakuntakaavan suojeluvaraus. Maakuntahallitus toteaa, että maakuntakaava ei ole suojelualueiden toteuttamisinstrumentti. Maakuntakaavassa osoitetaan suojelualueina luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita.

Uudenmaan maakuntakaavoissa on käytetty suojelualuemerkintää, johon kuuluu suunnittelumääräys. Aiemmissa maakuntakaavoissa eikä Uusimaa-kaavassa ole käytetty MRL 30.2 §:n mukaisia suojelumääräyksiä. Toisin kuin SLL lausumassaan esittää, ei kumottujen suojeluvarausten joukossa ole ollut alueita, joita olisivat koskeneet maakuntakaavan suojelumääräykset. Merkintä ei siis ole aiemminkaan suojannut luontoarvoja suoraan yksityisten toimijoiden tekemiltä muutoksilta, vaan välillisesti viranomaisten toimintaa ohjaamalla.

Luontoarvojen suoja on huomioitu edelleen koko kaava-aluetta koskevien yleisten suunnittelumääräysten kautta.

Natura-alueiden osoittaminen maakuntakaavassa

Natura-alueiden poistosta maakuntahallitus toteaa kuten edellä, että kaavalla ei ole ratkaistu Natura-alueiden suojelua tai suojeltujen alueiden rajauksia ja luontoarvot on otettu kaavaratkaisussa huomioon sisältövaatimusten mukaisesti ottaen huomioon kaavan tavoite ja tarkoitus yleispiirteisenä maankäytön suunnitelmana.

Päätösesitys:

- **Maakuntahallitus päättää**
- **antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausuman**
- **valtuuttaa maakuntajohtajan tarvittaessa antamaan lisäselvityksiä korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja**
- **tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Ilona Mansikka, Tanja Lamminmäki, Tero Suursalmi

Täytäntöönpano:

Päätösote: Korkein hallinto-oikeus

Oheismateriaali

16.3.2022 ELY Lausuma
20.4.2022 SLL Lausuma-1

Maakuntahallitus

23.05.2022

54

Maakunnan yhteistyöryhmän varajäsenen vaihtuminen: Maria Munck-Pihlgren Bjarne Westerlundin tilalle

Maakuntahallitus 23.05.2022
901/00.00.00.01/2021

Tiivistelmä

SLC Nyland rf on pyytänyt varajäsen Bjarne Westerlundille eroa Uudenmaan maakunnan yhteistyöryhmästä ja valitsemaan maakunnan yhteistyöryhmään uuden varajäsenen, Maria Munck-Pihlgrenin.

Selostus

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) on kuntien, valtion sekä työmarkkina- ja elinkeinojärjestöjen yhteistyöelin, jonka tehtävänä on yhteensovittaa alueellisia kehittämistoimia.

Maakunnan yhteistyöryhmän kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään laissa alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimenpanosta (756/2021) § 19-20.

Yhteistyöryhmässä on oltava kattavasti edustettuna alueen kunnat ja maakunnan liitto, ohjelmia rahoittavat valtion viranomaiset ja muut tehtävien kannalta merkittävät valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot ja alueen kehittämisen kannalta keskeiset tehot kuten työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt ja muut kansalaisyhteiskuntaa edustavat järjestöt.

Maakuntahallitus on nimennyt 29.11.2021 maakunnan yhteistyöryhmään alueen kuntia ja maakunnan liittoa edustavat jäsenet. Heidän toimikautensa on maakunnan liiton valtuuston toimikausi.

MYR:n kokoonpanon tulee täyttää naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n 1 momentin ehto, jonka mukaan valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä sekä kunnallisissa että kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Kiintiösäännös koskee erikseen sekä varsinaisia että varajäseniä.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- **myöntää eron maakunnan yhteistyöryhmästä Bjarne Westerlundille**
- **valita maakunnan yhteistyöryhmään uuden varajäsenen, Maria Munck-Pihlgrenin.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Inka Tikkanen

Täytäntöönpano:

Päätösote: uusi jäsen

Maakuntahallitus

23.05.2022

55

Vaalien valmistelutoimikunta: jäsenmuutos

Maakuntahallitus 23.05.2022

113/00.04.05/2021

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää valita vaalien valmistelutoimikuntaan uudeksi jäseneksi RKP Uusimaan uuden toimitusjohtajan, Laura Fagerlundin Jenny Vilénin tilalle.

Selostus

Vaalien valmistelutoimikunta on toimielin, joka valmistelee Uudenmaan maakuntavaltuuston ja maakuntahallituksen valintaa kuntavaalien tuloksen mukaisesti. Toimikunnalle voidaan osoittaa myös muita tehtäviä.

Vaalien valmistelutoimikunnan tehtävänä on valmistella Uudenmaan maakuntavaltuuston sekä maakuntahallituksen valintaa liiton perussopimuksen pohjalta. Se avustaa muun muassa suhteellisuusperiaatteen ja tasa-arvolain vaatimusten yhteensovittamisessa. Toimikunnan tulee ylläpitää vaalilastointiin liittyviä tiedostoja. Toimikunta voi ottaa myös muita asioita käsiteltäväkseen.

Toimikunnan jäseniksi ja varajäseniksi on nimetty niiden puolueiden edustajat, joilla on edustus Uudenmaan maakuntahallituksessa. Pääsääntöisesti niin kutsutun virka-aseman nojalla nimettävä jäsen on Uudeltamaalta ja varajäsen Helsingistä. Käytännössä jäseniksi nimetyt ovat olleet piirijärjestöjen toiminnanjohtajia tai vastaavia tehtäviä hoitavia.

Maakuntahallitus on nimennyt vaalien valmistelutoimikunnan toimikaudelle 2021-2024 kokouksessaan 7.12.2020 § 132. Tämän jälkeen toimikuntaan voidaan tehdä jäsen- ja varajäsenmuutoksia piirijärjestöiltä tulleiden esitysten perusteella.

Tämänhetkinen kokoonpano:

Jäsen	Alue, puolue	Varajäsen	Alue, puolue
Janne Pesonen, pj.	Uusimaa, kok	Sanna Hämäläinen	Helsinki, kok
Jouni Gustafsson vpj.	Uusimaa, sdp	Tuomas Finne	Helsinki, sdp
Oskari Sundström, vpj.	Uusimaa, vihr	Anna Hyödynmaa	Helsinki, vihr
Jari Immonen	Uusimaa, ps	Jarmo Keto	Helsinki, ps
Jenny Vilén, Laura Fagerlund 23.5.2022 lähtien	Uusimaa, rkp	Anna Strömberg	Helsinki, rkp
Toni Asikainen	Uusimaa ja Helsinki, vas	Mari Rummukainen	Uusimaa ja Helsinki, vas
Joonas Salmi	Uusimaa, kesk	Noora Juvonen	Helsinki, kesk

Vaalien valmistelutoimikunnan jäsenille maksetaan kokouspalkkiot Uudenmaan liiton palkkiosäännön mukaan.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- myöntää eron vaalien valmistelutoimikunnasta Jenny Vilénille
- valita uudeksi jäseneksi Laura Fagerlundin.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Ossi Savolainen
Asiantuntija Janne Tamminen

Täytäntöönpano:

Päätösote: uusi jäsen

Maakuntahallitus

23.05.2022

56**Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen kehittämisen selvitys tiedoksi**

Maakuntahallitus 23.05.2022

658/02.08.01.00/2021

Tiivistelmä

Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen kehittämisselvitys on Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman 2021 toimenpideohjelman mukainen jatkotyö sekä osa Uusimaa-kaavan 2050 toteuttamisen edistämistä. Hangon radan sähköistyksen ja Espoon kaupunkiradan toteutuminen avaavat uusia mahdollisuuksia Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen kehittämiseksi. Toisaalta ESA-radan mahdollinen toteutuminen lisää tarvetta Rantaradan lähijunaliikenteen kehittämiseksi.

Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen erilaisia kehittämisvaihtoehtoja on vertailtu kahdessa liikennejärjestelmän ja maankäytön kehitysskenaariossa: tilanteessa ennen ESA-radan toteutumista ja ESA-radan toteuduttua. Vaihtoehtojen vertailujen perusteella on tunnistettu kummassakin tarkasteluskenaariossa kokonaisvaikutuksiltaan parhaat vaihtoehdot, joiden perusteella on muodostettu henkilöjunaliikenteen suositeltava kehittämispolku.

Junaliikenteen kehittämisen vaikutuksia on vertailtu vuoden 2040 ennusteskenaariossa tilanteisiin, joissa junayhteyksiä ei Rantaradan ja Hangon suunnassa kehitetä. Selvityksen mukaisesti kehittämisen myötä junayhteydet paranevat merkittävästi erityisesti Hangon radan asemilla sekä Inkoossa, joka palautuu junaliikenteen piiriin. Yhteydet paranevat selvästi myös Siuntiossa. Karjaalta yhteydet paranevat erityisesti väliasemille ja ESA-radan toteuduttua myös Hangon suuntaan. Kirkkonummelta yhteydet paranevat erityisesti ennen ESA-rataa lännen suuntaan. Nykyiselle määrälle Hangon tavarajunia jää riittävästi kulkuvälejä, mutta nykyisiin aikatauluihin tarvitaan muutoksia.

Ensimmäisessä toteutusvaiheessa 2025–2029 liikenne suositellaan nopean aikataulun takia hankittavaksi valtion ostoliikenteenä, jonka rahoitukseen alueen kunnat mahdollisesti osallistuvat. Pidemmällä aikavälillä liikenteen järjestämistapa ja toimivaltakysymykset tulee selvittää erikseen.

Asian yksityiskohtainen selostus**Tavoitteet**

Hangon radan sähköistyksen ja Espoon kaupunkiradan toteutuminen avaavat uusia mahdollisuuksia Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen kehittämiseksi. Toisaalta ESA-radan mahdollinen toteutuminen lisää tarvetta Rantaradan lähijunaliikenteen kehittämiseksi. Selvityksen tavoitteena on ollut löytää Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteelle vaihteittainen kehittämispolku, jossa junaliikenteen palvelutasoa voidaan merkittävästi parantaa pienimuotoisin infrastruktuurin kehittämisinvestoinnein.

Junayhteyksien parantaminen toimii alueen liikennejärjestelmäkokonaisuuden kehittämisen ja matkaketjujen sujuvoittamisen keskeisenä lähtökohtana. Hangon radan tavarajunaliikenteen edellytysten säilyttäminen on asetettu henkilöjunaliikenteen kehittämisen reunaehdoksi.

Kehittämisvaihtoehtojen vertailu

Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen erilaisia kehittämisvaihtoehtoja on vertailtu kahdessa liikennejärjestelmän ja maankäytön kehitysskenaariossa: tilanteessa ennen ESA-radan toteutumista on vertailtu kolmea junaliikenteen kehittämisvaihtoehtoa ja tilanteessa ESA-radan toteutumisen jälkeen neljää vaihtoehtoa. Vaihtoehtoja on vertailtu mm. aikataulurakenteiden, tavarajunaliikenteen edellytysten, raitinfran parantamistarpeiden, matkustajamääräennusteiden, junaliikenteen kustannusten ja lipputulojen sekä liikennejärjestelmävaikutusten näkökulmista. Vertailujen perusteella on tunnistettu kummassakin tarkasteluskenaariossa kokonaisvaikutuksiltaan parhaat vaihtoehdot, joiden perusteella on muodostettu henkilöjunaliikenteen suositeltava kehittämispolku.

Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen suositeltava kehittämispolku

- **Vaihe 1. Hangon radan sähköistys toteutunut (2025-2028)**
Hangon radalla esitetään liikennöitävän Sm4-tyypin sähköjunakalustolla, joka sopii nykyisille laituripituuksille. Hanko–Karjaa-välillä liikennöidään läpi päivän noin 2 h vuorovälillä. Henkilöjunien pysähdykset Santalassa ja Skogbyssä suositellaan lakkautettavaksi seisakkeiden hyvin vähäisen käytön ja liikenteelle syntyvien viivytysten takia. Matka-aika välillä Hanko–Karjaa on arviolta enimmillään noin 7 min nykyistä lyhyempi kalusto- ja pysähdysmuutosten seurauksena. Perustarjonta Helsingistä Hankoon perustuu nykyiseen tapaan vaihtoyhteyksiin Karjaalla Helsinki–Turku-kaukojunien kanssa. Karjaalla on hyvät vaihtoyhteydet myös Turun suuntaan ja suunnasta.

Lisäksi esitetään liikennöitävän yksittäiset vaihdottomat ruuhkavuorot aamulla Hangosta Helsinkiin ja iltapäivän lopulla Helsingistä Hankoon sekä samalla kalustolla päiväaikaan kaksi edestakaista vuoroparia Helsinki–Karjaa–Helsinki. Järjestelyn myötä henkilöliikenteen pysähdykset palaavat Inkooseen. Pysähtyminen Helsingin seudun asemilla, liikennöinti suhteessa HSL:n Y-juniin Siuntioon sekä lippujen kelpoisuudet suunnitellaan tarkemmin yhteistyössä HSL:n kanssa. Liikenteen hankinta ehdotetaan tehtäväksi ostoliikenteenä, jonka rahoittaminen tulee selvittää erikseen. Liikenne sitoo yhteensä kaksi sähköjunayksikköä.

- **Vaihe 2. Espoon kaupunkirata toteutunut (2029-)**
Hanko–Karjaa ja Hanko/Karjaa–Helsinki liikennöidään kuten vaiheessa 1, mutta liikenteessä varaudutaan matkustajakapasiteetiltaan suurempaan sähköjunakalustoon. Tämä edellyttää useiden nykyisten laitureiden pidentämistä Hangon radalla. Laitureiden pidentämisen kustannusarvio on yhteensä noin 2 milj. euroa. Liikennöinti Helsingin seudulla suhteessa HSL:n U-juniin Kirkkonummelle tai Siuntioon suunnitellaan tarkemmin yhteistyössä HSL:n kanssa. Liikenteen järjestämistapa ja rahoitus selvitetään erikseen. Liikenne sitoo yhteensä kaksi vähintään keskikokoista (Sm5 tai suurempi) sähköjunayksikköä. Länsi-Uudenmaan lähijunaliikenteen hoidon alustava kustannusarvio on luokkaa 4 milj. euroa vuodessa, josta lipputuloilla voidaan parhaimmillaan kattaa arviolta 3–4 milj. euroa/v.

- **Vaihe 3. ESA-rata toteutunut (2030-luvulla)**
Tässä vaiheessa on oletettu, että Turun kaukojunat on siirretty uudelle Espoo–Salo -radalle. Helsingin ja Tammisaaren välillä liikennöidään lähijunilla tunnin vuorovälillä. Joka toinen juna jatkaa Tammisaaresta Hankoon saakka, jolloin Hangon tavarajunille jää riittävästi kulkuvälejä. Aamulla Hangosta Helsinkiin ja iltapäivän loppuksi Helsingistä Hankoon liikennöidään kuitenkin tunnin välein, muulloin Hangon henkilöjunat kulkevat 2 tunnin välein. Karjaan ja Salon välille esitetään lähijunayhteys noin kahden tunnin vuorovälillä. Tavoitteena on, että lähijunayhteys toteutuu vaihdottomana Karjaalta Turkuun saakka, mikä edellyttää Turun ja Salon välisen lähijunaliikenteen toteutumista. Dragsvikiin ja Tammisaareen tarvitaan junien kohtaamista varten lisäraide- ja laiturijärjestelyjä, joiden kustannusarvio 7-9 milj. euroa toteutusratkaisusta riippuen. Hanko/Tammisaari–Helsinki-liikenne sitoo neljä vähintään keskikokoista sähköjunayksikköä ja Karjaa-Salo yhden sähköjunayksikön. Liikenteen järjestämistapa ja rahoitus selvitetään erikseen. Länsi-Uudenmaan lähijunaliikenteen alustava kustannusarvio on luokkaa 10 milj. euroa vuodessa, josta lipputuloilla voidaan parhaimmillaan kattaa arviolta 7-8 milj. euroa/v. Luvut sisältävät myös Karjaan ja Salon välisen lähijunaliikenteen.

Junaliikenteen kehittämisen vaikutuksia

Junaliikenteen kehittämisen vaikutuksia on vertailtu vuoden 2040 ennusteskenaariossa tilanteisiin, joissa junayhteyksiä ei Rantaradan ja Hangon suunnassa kehitetä. Vaiheessa 3 Rantaradalta poistuneet Turun kaukojunat on vertailuvaihtoehdossa oletettu korvatuksi lähijunayhteydellä Hki–Karjaa–Salo liikennöitynä kahden tunnin vuorovälillä. Junayhteydet paranevat merkittävästi erityisesti Hangon radan asemilla sekä Inkoossa, joka palautuu junaliikenteen piiriin. Yhteydet paranevat selvästi myös Siuntiossa. Karjaalta yhteydet paranevat erityisesti väliasemille ja vaiheessa 3 myös Hangon suuntaan. Kirkkonummelta yhteydet paranevat erityisesti vaiheessa 2 lännen suuntaan. Nykyiselle määrälle Hangon tavarajunia jää riittävästi kulkuvälejä, mutta nykyisiin aikatauluihin tarvitaan muutoksia. Tavarajunien määrää voidaan todennäköisesti hieman lisätä nykyisestä, mutta vaiheessa 3 henkilöjunaliikenteen kasvu Karjaan ja Tammisaaren välillä rajoittaa sujuvien tavarajunayhteyksien lisäämismahdollisuuksia päiväaikaan. Loppuillasta ja yöllä tavarajunille on runsaasti kulkumahdollisuuksia. Junayhteyksien paraneminen lisää Länsi-Uudenmaalta tehtävien joukkoliikennematkojen määrää vertailuvaihtoehtoon nähden noin 200–400 matkalla arkivuorokaudessa ja henkilöautomatkat vähenevät lähes saman verran.

Työssäkäynti ja muu liikkuminen Länsi-Uudenmaan ja Helsingin seudun välillä kasvaa yhteyksien parantuessa. Matkustajia siirtyy merkittävästi myös kantatien 51 ja Hangon suuntien linja-autoista juniin, mikä vaikuttaa myös linja-autoliikenteen järjestämiseen ja palvelutasoon. Vaikutukset henkilöautoliikenteen kuormituksiin tieverkolla jäävät kuitenkin pieniksi. Junamatkustajien määrä Hangon radalla kasvaa vaiheessa 2 yli kaksinkertaiseksi sekä nykytilanteeseen että vuoden 2040 vertailutilanteeseen nähden. Vaiheessa 3 junamatkustajien vuodelle 2040 ennustettu määrä Tammisaaren ja Karjaan välillä on moninkertainen nykyiseen sekä vuoden 2040 vertailuvaihtoon nähden. Vaiheessa 3 Länsi-Uudenmaan lähijunien matkustajamääräennuste Tammisaaren ja Karjaan välillä on noin 1800 ja Siuntion ja Kirkkonummen välillä noin 3000 matkustajaa/arkivuorokausi. Junamatkustusta lisää erityisesti matkustajasiirtymät linja-autoista ja henkilöautoista juniin sekä yhteyksien paranemisen aiheuttamat liikkumisen suuntautumismuutokset, jotka lisäävät mm. työssäkäyntiä ja muuta liikkumista Länsi-Uudenmaan ja Helsingin seudun välillä. Myös Länsi-Uudenmaan

maankäytön kasvu sekä Helsingin seudun liikennejärjestelmässä ja maankäytössä tapahtuvat muutokset lisäävät osaltaan junamatkustusta. Länsi-Uudenmaan junayhteyksien kehittäminen lisää huomattavasti asemille kohdistuvaa liikkumista eri muodoissaan. Tästä syystä on tarpeen kehittää asemien liityntäyhteyksiä ja –mahdollisuuksia kävellen, pyörällä, joukkoliikenteellä ja henkilöautoliikenteellä.

Henkilö- ja linja-autoliikenteen väheneminen laskee liikenteen ilmastopäästöjä, mutta toisaalta tarvittavien raide- ja laiturijärjestelyjen rakentaminen synnyttää kertaluonteisia ilmastopäästöjä. Kun liikennepäästöjen vähenemään lisätään raide- ja laiturinfran parantamistoimien aiheuttamat päästöt, on CO₂-päästöjen nettovähenemä vuosina 2025–2050 luokkaa 13 000 tonnia. Vaiheen 2 rakentamistoimien ilmastopäästön kompensoituvat noin yhden vuoden liikennepäästövähenemällä ja vaiheen 3 noin 3–4 vuoden liikennepäästövähenemällä.

Liikennöinnin järjestäminen ja jatkotoimet

Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen järjestämiseen on erilaisia vaihtoehtoja, jotka poikkeavat toisistaan mm. alueen kuntien vaikuttamismahdollisuuksien ja rahoitustarpeen sekä todennäköisesti myös järjestettävän liikenteen laajuuden osalta. Ensimmäisessä toteutusvaiheessa 2025–2029 liikenne suositellaan nopean aikataulun takia hankittavaksi valtion ostoliikenteenä, jonka rahoitukseen alueen kunnat mahdollisesti osallistuvat. Pidemmällä aikavälillä liikenteen järjestämistapa ja toimivaltakysymykset tulee selvittää erikseen.

Jotta vaiheen 1 mukainen lähijunaliikenne voidaan käynnistää heti Hangon radan sähköistyksen valmistuttua (v. 2025), tulee lähitulevaisuudessa käynnistää seuraavat jatkoprosessit:

- Valtion, alueen kuntien ja liikenteenharjoittajan väliset neuvottelut junaliikenteen hankinnasta, kustannuksista ja rahoituksesta.
- Liikenteen tilaajan, HSL:n ja liikenteenharjoittajan väliset neuvottelut ja suunnitelmat Hanko/Karjaa-Helsinki liikennöinnin sovittamisesta ja lippuyhteistyöstä HSL-liikenteen kanssa.
- Inkoon aseman käyttöönoton edellyttämien toimien selvittäminen ja toteutuksen valmistelu. Aloitteelliseksi toimijaksi prosessien käynnistämiseksi ehdotetaan Länsi-Uudenmaan kuntien muodostamaa Rantarata -työryhmää.

Espoon kaupunkiradan käyttöönoton jälkeiseen tilanteeseen (vaihe 2) tulee Länsi-Uudenmaan lähijunaliikenteen osalta varautua lähivuosina seuraavasti:

- Länsi-Uudenmaan lähijunien aikataulujen sovittaminen HSL-liikenteeseen (liikenteen tilaaja, liikennöitsijä ja HSL).
- Hangon radan asemien ja seisakkeiden laitureiden uudistamisen edellyttämien suunnitelmien laadinta ja toteutuksen valmistelu (Väylävirasto).
- Länsi-Uudenmaan lähijunaliikenteen pidemmän aikavälin järjestämiseen liittyvät neuvottelut, päätökset ja suunnittelu (valtio ja alueen kunnat).

Lisäksi tulee varmistaa, että Kirkkonummen raiteistosta laaditaan erillinen tarkastelu, suunnitelma ja kustannusarvio. Kirkkonummen raiteiston järjestelytarpeet syntyvät pääosin jo HSL-liikenteen kehittämisestä Espoon kaupunkiradan toteutuessa.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen kehittämisen selvityksen tiedoksi.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntija Heini Peltonen

Oheismateriaali

Rantaradan-ja-Hangon-suunnan-henkilöjunaliikenteen-kehittäminen

Maakuntahallitus

23.05.2022

57

Aluesuunnittelun vastualueen tilannekatsaus

Maakuntahallitus 23.05.2022

183/06.04/2022

Tiivistelmä

Aluesuunnittelutyö maakunnan tasolla muodostuu maakuntakaavoituksesta ja sen toteuttamisesta, itäisen ja läntisen Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnittelusta sekä Helsingin seudun MAL-yhteistyöstä. Näiden tehtävien tukena on korkeatasoinen erityisosaaminen paikkatietopalveluissa, vaikutusten arvioinnissa sekä muun muassa ympäristö- ja energia-asioissa.

Tiedolla johdettu edunvalvonta sekä vaikuttava kunta- ja verkostoyhteistyö ovat muodostuneet yhä tärkeämmäksi osaksi aluesuunnittelun päivittäistyötä. Toimintaa pyritään priorisoimaan ja kohdentamaan pitämällä yllä jatkuvaa vuoropuhelua kuntien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaiken toiminnan perustana on asiantuntijuuden ylläpito ja kehittäminen alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Vastuualueen tehtävien organisointi ja resurssit pyritään rakentamaan joustavasti näistä lähtökohdista käsin.

Suunnittelussa painopiste Uusimaa-kaavan täytäntöönpanossa ja Helsingin seudun MAL-2023 -työn tukemisessa**Uusimaa-kaavan kokonaisuuden täytäntöönpano**

Kaikki maankäytön keskeiset teemat yhdistävää Uusimaa-kaava -kokonaisuutta valmisteltiin vuosina 2016–2020. Maakuntavaltuusto hyväksyi Uusimaa-kaava 2050 kolmen seutujen vaihekaavan muodostaman kokonaisuuden elokuussa 2020. Uusimaa-kaava on nyt pääosin voimassa, mutta joitakin sitä koskevia valituksia on vielä käsiteltävänä korkeimmassa hallinto-oikeudessa (KHO).

Eri oikeuskäsittelyvaiheiden vastuullinen hoitaminen on työllistänyt aluesuunnittelua monin tavoin valtuuston Uusimaa-kaavan hyväksymispäätöksen jälkeen. Helsingin hallinto-oikeus antoi ratkaisunsa valitukseen syksyllä 2021, jonka jälkeen valmisteltiin liiton tulkinta voimassa olevien maakuntakaavojen kokonaisuudesta karttapalveluineen. Tulkintaa käytetään niin kauan, kunnes KHO on ratkaissut kaavakokonaisuuteen liittyvät jatkovalitukset.

Maakuntahallitus myös valitti hallinto-oikeuden ratkaisusta KHO:een syksyllä 2021. Liitossa valmisteltiin valituslupahakemukset ja -kirjelmät perusteluineen kaikkiin kolmeen kaavaan liittyen. Vuoden 2022 keväällä on valmisteltu vastauksena KHO:n pyyntöihin maakuntahallituksen lausumat kaavakokonaisuudesta jätetyistä valituksista sekä vastalausuma liiton omista, hallinto-oikeuden päätöksiin kohdistuvista valituksista. Tavoitteena

on ollut joka vaiheessa varmistaa Uusimaa-kaavan voimaantulo ja lainvoimaiseksi tulo kokonaisuudessaan maakuntavaltuuston päätösten mukaisena.

Helsingin seudun MAL-2023 -työn tukeminen

Nelivuotiseen MAL-2023 -työprosessiin osallistuminen on muodostunut tärkeäksi osaksi aluesuunnittelutyötä. Kyseessä on Helsingin seudun 14 kunnan, valtion ja kuntayhtymien (HSL, HSY, Uudenmaan liitto) yhteinen strateginen suunnitelma, joka keskittyy maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen (MAL). Liitolla on MAL-työssä kaksoisrooli: toisaalta maakunnan näkökulma, jossa sovitetaan yhteen Helsingin seudun ratkaisuita koko Uudenmaan kokonaisuuteen ja toisaalta KUUMA-kuntien maankäytön (M) ja asumisen (A) -osioihin liittyvän yhteistyösopimuksen toteuttaminen. Sopimuksen seuranta tapahtuu HSY:n ja liiton yhteistyönä.

MAL-työn ja Uusimaa-ohjelman tueksi on liitossa laadittu mm. selvitys elinkeinojen tilannekuvasta ja tulevaisuuden näkymistä. Selvityksen pohjalta laaditaan yhteistyössä kuntien kanssa elinkeinojen kehittämisperiaatteet MAL-työhön. Liitossa on myös laadittu MAL-työn tueksi hiilensidontaa kuvaavat nykytila- ja skenaarioaineistot, joiden pohjalta on järjestetty kunnille koulutusta aiheesta ja laadittu MAL-suunnitelman 1. version vaikutusten arviointi sekä työstetty toimenpideaihoita MAL-suunnitelmaan yhdessä kuntaedustajien kanssa nk. MAL-Hiili -työryhmässä. Kunta- ja aluekohtaiset hiilensidonta-aineistot on jaettu kaikkien Uudenmaan kuntien käyttöön ja niitä voidaan hyödyntää myös kuntien oman suunnittelun tukena.

Liiton asiantuntijat ovat olleet mukana tekemässä MAL-suunnitelman 1. version vaikutusten arviointeja mm. SOVA:n vaatimien näkökulmien, palveluiden ja luontovaikutusten osalta, ohjaamassa asumisen ilmastovaikutusten selvitystä sekä tilanneet kaksi ulkoista arviointia MAL-työn käyttöön hiilensidonnasta sekä maankäytön ja liikenteen vuorovaikutuksen näkökulmista.

Yhteistyö KUUMA-kuntien kanssa on kattanut tähän mennessä mm. eri selvityksiä, työpajoihin valmistautumista yhdessä sekä erityisesti KUUMA-kunnille räätälöityjä vuorovaikutus- ja viestintämateriaaleja.

Lisäksi on osallistuttu MAL-työn lukuisien työryhmien kokouksiin, vuorovaikutustilaisuuksiin, työpajojen ja luottamushenkilöseminaarin fasilitointiin, tuettu paikkatieto- ja asiantuntijatyötä eri teemoissa ja työvaiheissa sekä tuotu liiton selvityksiä MAL-työn käyttöön eri tavoin.

Systemaattinen toimeenpano Uusimaa-kaavan ohjausvaikutuksen takeena

Maakuntakaavojen kokonaisuuden sekä liikennejärjestelmäsuunnitelmien (LJS) toteutumisesta edistetään tiiviissä yhteistyössä päätoteuttajien eli alueen kuntien sekä muiden Uudenmaan toimijoiden kanssa.

Konkreettisina toimenpiteinä ovat lausunnot, aluevastuutyö sekä erilaiset, maakuntakaavaa ja LJS:iä toteuttavat hankkeet. Lisäksi aluesuunnittelu on mukana Uusimaa-ohjelman ilmastotiekartan käytännön toteuttamisessa. Työtä varten liittoon on perustettu poikkihallinnolliset ilmastotiimit.

Esimerkiksi liikenteen ilmastotiimin asiantuntijat ovat olleet Factor – kansalaisraadin apuna kannanoton muodostamisessa.

Käynnissä olevia toimenpiteitä Uusimaa-kaavan, LJS:ien ja ilmastotiekartan toteuttamiseksi ovat mm.:

- puurakentamisen edistämisen erilaiset hankkeet
- metsien monikäytön sekä hiilensidonnän ja ekologisten verkostojen tarkastelut
- pienten keskusten profilointiselvitys
- kulttuuriympäristöjen selvitykset mm. maakunnallisten kulttuuriympäristöjen tilannekatsaus modernin rakennusperinnön osalta
- kuntakaavoittajille tarkoitetun kiertotalousoppaan laadinta
- rantaradan ja Hangon suunnan junaliikenteen kehittämisen selvitystyö
- liityntäpysäköinnin selvityksen toteutus sekä seurannan koordinointi
- ajankohtaisiin liikenteen selvityksiin osallistuminen kuten lisäraiteiden tilavaraus, Vt 2 -kehittäminen, tunnin junan ratasuunnitelma, Suomi-radan ja Lentoradan YVA sekä käynnistyvä matkaketjujen kehittäminen
- liikennejärjestelmien seurantaa tukevien mittareiden toteuttaminen liiton omana työnä.

Syksyllä 2021 alkaneessa Kuntametsien monikäyttö -projektissa on tuotettu aineistoa ja tilaisuuksia monitavoitteisesta kestävästä metsien monikäytöstä. Kevään aikana on aineina olleen mm. Ilmastomuutokseen sopeutuva metsänhoito Metsäluonnon monimuotoisuus kuntametsissä. Projektissa on tuotettu paikkatietoja Uudenmaan puuston hiilivarastoista ja maaperän hiilensidonnän potentiaalista. Tuotettuja aineistoja on toimitettu kuntiin ja järjestetty opastusta niiden käyttöön mm. kaavoituksen tukena. Hiilensidonnän aineistoja on myös hyödynnetty Helsingin seudun MAL-suunnitelman ensimmäisen version vaikutustenarvioinnissa.

Kunnille ja muille sidosryhmille annetaan laaja-alaista asiantuntijatukea ilmasto-, ympäristö- ja kiertotalousteemoissa mm. vastaamalla osallisten tietopyyntöihin sekä järjestelemällä työpajoja ja tilaisuuksia, joita kevään aikana on ollut mm. kuntien asiantuntijaryhmän kokous ja kuntametsätyöpajat.

Luonnonsuojelulain uudistusta seurataan aktiivisesti ja liitto on mukana ekologisen kompensaation pilottien seurantaryhmässä. Liitto viestii uudistamisesta asiantuntijaryhmille ja sidosryhmille.

Uusitun karttapalvelun kautta on pystytty jakamaan tietoa entistä laadukkaammin liiton asiantuntijuuden tukena.

Pitkäjänteistä vaikuttamistyötä maakunnallista kokonaisnäkemyä vahvistamassa

Edunvalvonnassa keskitytään nostamaan esiin maakunnan ja aluesuunnittelun tahtotilaa, tavoitteita ja erityispiirteitä tutkimukseen ja asiantuntijuuteen perustuen ja huolehtimaan siitä, että nämä tavoitteet ja erityispiirteet tulevat päätöksenteossa huomioiduksi. Tämän päämäärän saavuttamiseksi edunvalvontaa tehdään niin alueellisella, valtakunnallisella kuin kansainväliselläkin tasolla.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kokonaisuudistuksessa liitto toimii edunvalvojana mm. tuomalla esiin aluesuunnitteluun, kuntakaavoitukseen

sekä rakentamiseen liittyviä näkökulmia. Keskeisenä vaikuttamis- ja viestintätoimenpiteenä toimivat esimerkiksi kuntakaavoittajien ja liiton aluesuunnittelun sekä Kuntaliiton ja muiden maakuntaliittojen näkökulmia yhdistävät kannanotot, lausunnot ja artikkelit sekä muu viestintä, joita on välitetty aktiivisesti lakia valmisteleville tahoille sekä lakiuudistuksesta vastaaville päättäjille. Kuntien toiveesta kuntakaavoittajille järjestettävät säännölliset, jopa viikoittaiset MRL-klinikat, ovat mahdollistaneet tuloksekkaan, yhteisen vaikuttamistyön lakiuudistukseen liittyen.

Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on vaikutettu mm. väyläverkon investointiohjelmasta annetulla lausunnolla. Kansainvälisellä tasolla on valmisteltavana lausunto TEN-T -uudistuksesta.

Kuntayhteistyön ja verkostojen kytkeminen yhä tiiviimmin osaksi aluesuunnittelua

Kuntatasolla tärkeimpiä yhteistyöfoorumeita ovat etenkin liiton erilaiset asiantuntijaryhmät, valtakunnallisella tasolla maakuntakaavoittajien, liikenteen mm. lentoliikenteen, ympäristön ja merialuesuunnittelun toimijoiden verkostot sekä kansainvälisellä tasolla verkostot kuten CPMR, Metrex ja Scandria Alliance. Muun muassa Metrexissä liitto on perustanut uuden ilmastomuutokseen vastaavan asiantuntijaryhmän yhdessä Helsingin kaupungin, HSY:n sekä Tukholman ja Göteborgin seutujen kanssa.

Maakunnan sisäistä, kuntien ja maakuntien välistä sekä kansainvälistä aluesuunnitteluyhteistyötä yli sektori- ja organisaatorajojen on tehostettu virtuaalitapaamisten, Teamsin hyödyntämisen ja uusien nettisivujen myötä. Korona-aikana syntyneet uudet toimintatavat ovat luoneet entistä tehokkaampia toimintamalleja yhteistyölle.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- **merkitä aluesuunnittelun vastuualueen tilannekatsauksen tiedoksi**
- **viedä sen tiedoksi maakuntavaltuustolle.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Ilona Mansikka, Heini Peltonen, Kaarina Rautio

Maakuntahallitus

23.05.2022

58

Aluekehittämisen vastualueen tilannekatsaus

Maakuntahallitus 23.05.2022

184/07.00.04.00.02/2022

Tiivistelmä

Uudenmaan liiton aluekehitystyö määrittää ja ohjaa maakunnan aluekehittämisen toimia lähivuosille, mutta myös pitkälle tulevaisuuteen. Työn perustaksi luodaan maakunnan toimijoiden kanssa yhteisiä strategioita ja ohjelmia. Näistä keskeisimmät ovat maakuntaohjelma 2022-25, Älykkään erikoistumisen strategia (RIS), sekä Hiilineutraali Uusimaa 2030 -tiekartta.

Aluekehittämisen ohjelmatyön lisäksi Uudenmaan liitto rahoittaa erilaisia aluetta kehittäviä sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vahvistavia hankkeita. EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelmakauden 2021-2027 käynnistäminen sekä vanhan kauden päättäminen ovat työn alla. Liiton valmistelurahoitusta kilpailtujen EU-hankkeiden valmisteluun on saanut hyvän vastaanoton. Parhaillaan liitto valmistautuu myös uuteen AKKE-hakuun (Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen). Vuosi 2022 on myös Uudenmaan yrittäjyysalueen teemavuosi (EER).

Helsinki EU Officen edunvalvonnan kärkiä ovat olleet mm. Horisontti Eurooppa, vihreän ja digitaalisen siirtymän kokonaisuus sekä ERA-alueita koskevat aloitteet. Kansallisen aluekehitystyön edunvalvonnan painotuksia ohjaa kuntajohtajien syksyllä käynnistämä prosessi Uudenmaan liiton alueellisen edunvalvonnan tehostamisesta.

Selostus**Uusimaa-ohjelma Reilusti Edellä 2022-25 valmistui**

Valtuusto hyväksyi joulukuussa Uusimaa-ohjelman vuosille 2022-2025. Ohjelma perustuu aluekehittämislakiin, ja se valmisteltiin tiiviissä yhteistyössä maakunnan keskeisten kumppaneiden kanssa. Se myös ohjaa maakunnalle osoitettavaa liiton ja ELY-keskuksen hankerahoitusta. Ohjelman tavoitteet ovat kunnianhimoiset; vuonna 2030 Uusimaa on Reilusti Edellä

1. *Ilmastonmuutoksen hillinnässä:* Uusimaa on hiilineutraali maakunta vuonna 2030.
2. *Taloudellisessa kilpailukyvyssä:* Uusimaa nostaa Uudenmaan tutkimus- ja kehittämismenojen osuuden viiteen prosenttiin maakunnan BKT:stä.
3. *Hyvinvoinnissa:* Uusimaa saavuttaa 80 prosentin työllisyysasteen vuoden 2030 loppuun mennessä.

Ohjelmasta on pyritty tiedottamaan mahdollisimman laajasti, ja jalkauttamisen edistämiseksi vuoden 2022 alussa toteutettiin seutukiertue yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Uusimaa-ohjelmaa toteutetaan mm.

aluekehittämisrahoituksella sekä rakennerahastovaroin rahoitettavien hankkeiden kautta, ja ohjelman toteutumista ja sen mukaisen rahoituksen suuntaamista seuraavat MYR ja maakuntahallitus. Ohjelman tavoitteiden toteutumista seurataan tilastollisten mittareiden avulla, joista raportoidaan vuosittain julkaistavissa seurantakatsauksissa ja tiedotetaan Uudenmaan liiton viestintäkanavia käyttäen.

Hiilineutraali Uusimaa 2035 –tiekarttaa päivitetään vastaamaan kiristynyttä hiilineutraalisuustavoitetta

Hiilineutraali Uusimaa 2035 -tiekartta hyväksyttiin 2020. Joulukuussa 2021 hiilineutraaliustavoitetta kiristettiin maakuntavaltuuston päätöksellä (ja Uusimaa-ohjelman mukaisesti) vuoteen 2030. Kevään aikana tiekarttaa on päivitetty ja haettu keinoja vastata kiristyneeseen tavoitteeseen, ja työ jatkuu syksyllä. Myös ilmastomuutokseen sopeutumisen maakunnallista tarkastelua on pohjustettu, seuraten kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumisstrategian päivityksen edistymistä.

Uudenmaan ilmastotyötä tukee vuoden 2024 loppupuolelle LIFE IP-rahoitteinen Canemure-hanke (Kohti hiilineutraalieja kuntia ja maakuntia). Hankkeen toisella kolmivuotiskaudella työn pääpaino on käytännön ilmastotoimien edistämisessä, tavoitteena tunnistaa ja monistaa kuntien parhaita hillintätoimia.

Canemure-työtä tukee YM:n rahoituksella käynnistetty SILTA-hanke, jonka tavoitteena on tukea erityisesti pienempiä kuntia ilmastotyön käynnistämisessä, hankkeistamisessa ja rahoittamisessa. Tämän lisäksi on osallistuttu ilmastotyön erillishankkeisiin, kuten Nöyrä Puu, Factor ja ClimateNudge.

Älykkään erikoistumisen strategian toimeenpano etenee

Älykkään erikoistumisen strategian (RIS) toimeenpanoa on jatkettu vuosien 2021-2022 toimeenpanosuunnitelman pohjalta. Uudenmaan RIS-strategian korkean tason ohjausryhmä on aktiivisesti valmistellut yhteistä kampanjaa Uudenmaan TKI-investointien lisäämiseksi, Uusimaa-ohjelman mukaisesti. Viiden prosentin haasteen ympärille ollaan kokoamassa toimenpidelistausta, johon alueemme toimijoiden toivotaan sitoutuvan. Tätä sitouttavaa ennakkotyötä tehdään tulevana kuukausina ja se huipentuu yhteiseen TKI-Foorumiin.

Uudenmaan liiton koollekutsumat TKI-toimijaverkoston epäviralliset kokoukset ovat saaneet hyvää palautetta verkostoitumisen ja tiedon jakamisen näkökulmasta. Älykästä erikoistumista esittelevä nettisivu uudistettiin yhteistyössä Uudenmaan liiton viestinnän kanssa palvelemaan paremmin hanketoimijoita.

Kuntien elinvoimarooli työllisyysasteen nostamisessa vahvistuu

Uusimaa –ohjelman mukaisesti maakunta tavoittelee 80 % työllisyysastetta vuoteen 2030 mennessä. Muuta maata suuremmat haasteensa asettavat kuitenkin mm. vieraskielisten sekä pitkäaikaistyöttömien suuri osuus ja määrä maakunnan työikäisistä. Samanaikaisesti SOTE-palveluiden siirtyminen kunnilta hyvinvointialueille ja vastaavasti TE-toimistojen työllisyys- ja yrityspalveluiden siirtyminen kuntiin tulee merkitsemään kuntien elinvoimatehtävän korostumista.

Uudenmaan liitto seuraa kansallisen TE24-uudistuksen etenemistä tiiviisti. Osana maakunnan ja kuntien yhteisen kannanmuodostuksen valmistelua liitto teetti keskustelualoitteenomaisen selvityksen uudistuksen vaikutuksista Uudellamaalla, ja toteuttaa toukokuun aikana seutukiertueen yhteistyössä ELY-/TE-keskuksen kanssa. Maaliskuusta lähtien liitto on tarjonnut, yhdessä ELY-keskuksen kanssa, kunnille apua mm. ELY-/TE-tietokantojen kautta saatavan työllisyystiedon hyödyntämisessä TE24-uudistukseen valmistautumisessa.

Aluekehittämiskeskusteluiden uudistuminen ja AKKE-rahoitushaun avaaminen

Uudenmaan liitto toteutti aluekehittämislain mukaiset aluekehittämiskeskustelut (ALKE-keskustelut) 15.2. yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tavoitteena säännöllisissä ALKE-keskusteluissa on muodostaa maakunnan ja valtion yhteinen ymmärrys maakunnan tilannekuvasta ja kehittämistarpeista. Uudenmaan keskusteluteemoiksi valittiin Uusimaa-ohjelman pohjalta kiertotalous, TKI-panostusten vahvistaminen, sekä kolmantena teemana vieraskielisten työllisyysasteen nostaminen sekä kv-osaajien saatavuus.

Keskusteluiden yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) allokoii Uudenmaan liitolle sopimuksellisen yhteistyön AKKE-määrärahaa (Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen) jaettavaksi keskusteluiden mukaisiin kärkiteemoihin. Lopullinen irrotuspäätös (yhteensä 3,9 milj€) saatiin ministeriöstä maaliskuun lopussa. Tämän pohjalta Uudenmaan liitto on valmistellut 2,7 milj.€ AKKE-haun avaamista 1.6.-12.8. (haun avaaminen agendalla MHS kokouksessa 23.5.).

Ohjelmakauden 2021-27 käynnistyminen ja Uudenmaan liiton uudet Interreg-hallinnon tehtävät

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2021–2027 toimeenpano Suomessa on käynnistynyt. Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmaan on päästy avaamaan ensimmäiset rahoitushaut. Uudenmaan liittoon on keskitetty maakuntien liittojen EAKR- ja JTF-rahoitusta välittävän viranomaisen tehtävät viiden maakunnan alueella. Koordinaatioalueeseen kuuluvat Uusimaa, Kanta-Häme, Päijät-Häme, Varsinais-Suomi ja Kymenlaakso. JTF-rahoitus koskee vain Kymenlaaksoa.

Interreg-ohjelmien eräiden hallintomenettelyjen osalta Suomessa siirrytään ns. keskitettyyn malliin, jossa tehtävään nimetyt maakuntien liitot hoitavat ohjelmien valvonnan ja kansallisen vastinrahoituksen tehtäviä. TEM:n päätöksellä em. tehtävien toimivaltaisina maakunnan liittoina ovat Uudenmaan liitto ja Lapin liitto. Jatkossa Uudenmaan liitto vastaa Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiin, myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan ja jatkotoimenpiteisiin liittyvistä tehtävistä sekä hoitaa ohjelmien valvontaa eli vastaa hallinnollisista ja paikan päällä tehtävistä tarkastuksista.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan hallinnon tehtävistään Uudenmaan liitto laatii hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaukset, joiden pohjalta työ- ja elinkeinoministeriö hyväksyy Uudenmaan liiton välittäväksi toimielimeksi arviolta vuoden 2022 lopulla.

Euroopan yrittäjyysaluevuoden EER 2022 toimeenpano

EER 2022 yrittäjyysaluevuoden tavoitteena on ajattelutavan muutos kohti vihreää ja digitaalista yrittäjyyttä. Vuoden aikana on järjestetty pk-yrityksille ja sidosryhmille erilaisia tapahtumia, joilla tähdätään kestäväan kasvuun digitalisaation ja kiertotalouden liiketoimintaosaamisen avulla, mm:

- EER 2022 vuoden kansainvälinen avajaistapahtuma 30.11.2021
- tapahtuma "kilpailuetua ympäristöviisaudesta" Uusimaa-viikolla 13.5
- Kestäviä ja innovatiivisia julkisia hankintoja edistävä webinaari 18.5 ja jatkotoimena yhteiskehittämisen työpaja 5-6/2022
- Kiertotalouden Bootcamp 3.-11.2022
- Uusimaa osallistuu European Innovation Council EIC:n GreenhouseGas -ohjelman haastekilpailuun ja yhteiskehittämisprosessiin 2.-11.2022.

EER 2022 vuotta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Sen tukena ovat UKKE -rahoitteinen EER 2021-2022 -vihreän ja digitaalisen yrittäjyyden tukeminen Uudellamaalla - hanke sekä Interreg Europe -rahoitteinen iEER-jatkohanke.

EU-hankevalmistelutuki

Uudenmaan liitto rahoittaa uusimaalaisten toimijoiden EU-hankkeiden valmistelua. Tavoitteena on nostaa Uudellemaalle saatavaa kilpailtua EU- rahoituksen määrää. Liiton aluekehitysrahastosta on tätä varten vuodelle 2022 on edellisen vuoden tapaan varattu 250.000 €. Valmistelutuki koskee Horisontti Eurooppa -ohjelmaan ja muihin EU:n erillisohjelmiin tähtääviä hankkeita, ja rahoitus on tarkoitettu ensisijaisesti Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategian teemojen mukaisten hankkeiden valmisteluun.

Tähän mennessä on tuettu 2021-22 kaikkiaan 34 hankkeen valmistelua, yhteensä 468.000 €:lla. Hankevalmistelutuki on koettu kevyeksi, nopeaksi ja oikeudenmukaiseksi välineeksi sidosryhmien TKI-toiminnan vahvistamiseksi ja rahoitussaannon kasvattamiseksi. Hankkeiden arviointituloksista voidaan kertoa tarkemmin myöhemmin kesällä ja syksyllä.

Helsinki EU Officen edunvalvonta

Edunvalvonnan näkökulmasta vuosi 2021 oli Helsinki EU Office:ssa työntäyteinen ja vaati vahvaa resilienssikykyä. Edunvalvonta 2021 tapahtui pääsääntöisesti verkkoalustoilla, joskin loppuvuodesta rajoitusten lievenemisen myötä siirryttiin sekä fyysisiin että hybriditapaamisiin. Vuoden 2021 aikana Helsinki EU Office toteutti noin 500 toimeksiantoa tai muuta toimenpidepyyntöä sopimuskumppaneilleen.

Helsinki EU Officen edunvalvonnan kärkiä tänä vuonna ovat mm. EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma Horisontti Eurooppa ja sen työohjelmat ja missiot, vihreän ja digitaalisen siirtymän politiikka-aloitteet ja lakipaketit sekä uudet eurooppalaisia tutkimus- koulutus- ja innovaatioalueita koskevat aloitteet. Seuraamme myös Ukrainan sodan mahdollisia vaikutuksia erityisesti politiikka-aloitteisiin ja rahoitusinstrumentteihin liittyen.

Vuoden 2022 ensimmäinen hybriditapahtuma voitiin järjestää maaliskuun lopussa. Nyt rajoitukset ovat poistuneet ja tapaamisia, vierailuja ja tapahtumia järjestetään toimiston kautta viikoittain.

Ennakointi

Uudenmaan liitto pyrkii jatkuvaan ennakointiin, jotta äkillisiin globaaleihin muutoksiin pystytään reagoimaan ja proaktiivisesti varautumaan niiden vaikutuksiin. Osana jatkuvaa ennakointia Uudenmaan liitto aloitti maaliskuussa Tulevaisuustutka-webinaarisarjan, tilaisuudet on suunnattu kaikille ennakoinnista ja maakunnan tulevaisuudesta kiinnostuneille. Kevään Tulevaisuustutka -webinaareissa tarkastelu on keskittynyt Ukrainan sodan vaikutuksiin Uudellamaalla. Webinaarit jatkuvat syksyn aikana.

Aluekehittämisen edunvalvonnan vaikuttavuuden tehostaminen

Uudenmaan kuntajohtajat tekivät 1.9.2021 aloitteen Uudenmaan liiton alueellisen edunvalvonnan tehostamisesta. Aloitteen pohjalta liitto valmisteli syksyllä 2021 yhteistyössä kuntien kanssa edunvalvonnan ad hoc -toimenpiteet ja linjaukset (TE-uudistus, MRL, SOTE-uudistus, sekä kuntatalous), sekä koosti listan pysyvää ja pitkäjänteistä edunvalvontaa tarvitsevista teemoista. Työ jatkuu parhaillaan hallitusohjelmavaikuttamiseen liittyvän suunnitelman kokoamisella ja sen toteuttamisella.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- **merkitä aluekehityksen vastuualueen tilannekatsauksen tiedoksi**
- **viedä sen tiedoksi maakuntavaltuustolle.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntijat Outi Ervasti, Eero Venäläinen, Tiina Huotari, Pia Tynys, Simo Haanpää, Johannes Herala, Rosa Tuomi

Maakuntahallitus

23.05.2022

59

Ilmoitusasioita

Maakuntahallitus 23.05.2022

193/07.00.04.00.02/2022

1. Ukrainan sodan vaikutukset uusmaalaisiin toimijoihin - tilanpäivitys

Maakuntahallitukselle annettiin kokouksessa 21.3. katsaus otsikossa mainittuun asiaan. Katsausta on nyt päivitetty. Asiaa selostetaan tarkemmin kokouksessa.

2. EU-officen vuoden 2021 toimintakertomus

Helsinki EU Officen toiminnasta on laadittu erillinen kertomus, jossa esitellään tarkemmin sen vuoden 2021 toimintaa ja tuloksia.

3. Uudistetut Uudenmaan liiton verkkosivut

Uudenmaan liitto on avannut kokonaan uudistetun uudenmaanliitto.fi-verkkosivustonsa. Uutta ovat niin käyttöliittymä, ulkoasu kuin sisällöt kolmella kielellä. Tavoitteena on ollut käyttäjäystävällinen ja saavutettava julkishallinnon sivusto.

Punaisena lankana uudistustyössä on ollut tehdä mielenkiintoiset, käyttäjää palvelevat sivut, joilta tieto löytyy helposti ja joilla käyttäjän on helppo edetä. Suomen- ja ruotsinkieliset sisällöt ovat lähes samat. Englanninkielinen, suppeampi osio palvelee kansainvälisiä lukijoita, lähinnä liiton yhteistyöalueilla.

Uuden sivuston ulkoasu on modernin raikas ja kuvia on käytetty runsaasti. Maakunnan monet kasvot näyttäytyvät kuvituksessa. Toteutus antaa ylläpitäjille runsaasti mahdollisuuksia myös erilaisiin visuaalisiin nostoihin, jotka helpottavat lukijaa hahmottamaan sisältöjä. Sivut toimivat hyvin kaikilla laitteilla, myös älypuhelimissa ja tableteissa.

Uudenmaan liiton päätehtävistä alueen kehittämisen ja hankerahoituksen sekä maakuntakaavoituksen ja liikennesuunnittelun teemat ovat näkyvästi ja kattavasti esillä. Ajankohtainen ilmastotyö on tuotu rinnalle tehtäväkenttään.

Muista aluehallinnon toimijoista liiton erottava luottamushenkilöhallinto päätöksentekokelelmiseen on nostettu aiempaa paremmin esille. Uutena palveluna tarjolla on Uudenmaan liiton antamat lausunnot, joihin voi nyt

tutustua verkossa. Luottamushenkilöt pääsevät omaan Päätäri-palveluunsa jokaisen sivun alareunassa olevasta linkistä.

Uudistettu tilastopalvelu tarjoaa Uuttamaata ja sen kuntia esittelevät luvut havainnollisina kuvioina, joista pääsee kätevästi käsiksi myös itse lukuihin. Asiantuntijakäyttöön liitto tarjoaa verkossa kartta- ja paikkatietoaineistoja.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi kokouksen ilmoitusasiat.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Inka Tikkanen

Oheismateriaali

Helsinki EU Office toimintakertomus 2021

Ukrainan sodan vaikutukset Uudellemaalle, muistio

Maakuntahallitus

23.05.2022

60

Johtajien antamat lausunnot

Maakuntahallitus 23.05.2022

Selostus

Edellisen kokouksen jälkeen on annettu Liitteet-kohdassa listatut lausunnot.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi johtajien antamat lausunnot.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Inka Tikkanen

Liitteet

- Liite [2] Lausunto Siuntion Campus 2. vaiheen asemakaavan muutosehdotuksesta
- Liite [3] Lausunto; Raasepori, Hästö-Busön hylky, muinaisjäännöksen suoja-alueen rajojen vahvistaminen
- Liite [4] Vastine koskien Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä 22/0008/1 tehtyä valitusta
- Liite [5] Lausunto Ilvesvuori pohjoinen II asemakaavan muutosehdotus, asemakaava nro 2-246
- Liite [6] Lausunto; Asetus elinympäristöjen ennallistamiseen, kunnostukseen ja hoitoon myönnettävästä tuesta
- Liite [7] Lausunto maanteiden toiminnallisen luokituksen päivitystä koskevasta arviomuistiosta
- Liite [8] Lausunto; Tarkastuskertomusluonnos Alueiden elinkeinoelämän kasvun ja kilpailukyvyn edistäminen, tarkastusmuistioluonnos Euroopan unionin alueellisen yhteistyön Interreg-ohjelmat - Esimerkkinä Visit Arctic Europe - hanke, tarkastusmuistioluonnos Koronan aikaiset kehittämistuet matkailutoimialoilla
- Liite [9] Lausunto työryhmän luonnoksesta maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaksi (MISU)

Maakuntahallitus

23.05.2022

61

Valmistuneet julkaisut

Maakuntahallitus 23.05.2022

Selostus

- Vantaan kaupungin ilmastotyön malli; Uudenmaan liiton julkaisu E 243 - 2022
- Rantaradan ja Hangon suunnan henkilöjunaliikenteen kehittäminen; Uudenmaan liiton julkaisu E 244 - 2022
- Tulevaisuuden ilmastoon sopeutuva metsänhoito Uudellamaalla; Uudenmaan liiton esite 2022
- Metsäluonnon monimuotoisuus Uudellamaalla; Uudenmaan liiton esite 2022

Kaikki Uudenmaan liiton julkaisut:

<https://uudenmaanliitto.fi/julkaisut/>

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi valmistuneet julkaisut.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Inka Tikkanen

Maakuntahallitus

23.05.2022

62

Kokousaikataulu tiedoksi

Maakuntahallitus 23.05.2022
44/00.01.02.04/2022

Selostus

Seuraavat **maakuntahallituksen** kokoukset

- 13.6.2022 klo 8.30
- 29.8.2022 klo 8.30
- 26.9.2022 klo 8.30
- 24.10.2022 klo 8.30
- 21.11.2022 klo 8.30
- 19.12.2022 klo 8.30

Seuraavat **maakuntahallituksen** aamukoulut

- 20.6.2022 klo 8.30–10.30 teemalla Uudenmaan TKI-toiminta ja T&K -investointien nostaminen 5 %:iin BKT:stä
- elokuu (*ajankohta sovittava*) teemalla Hiilineutraalius 2030
- syyskuu (*ajankohta sovittava*) teemalla Työllisyysaste 80 %

Seuraavat **maakuntavaltuuston** kokoukset

- 14.6.2022 klo 10.00

Seuraava **maakunnan yhteistyöryhmän** kokous

- xxx

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi kokousaikataulun.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Inka Tikkanen

Oheismateriaali

Luottamushenkilöiden aikataulu ja prosessit 2022, v2